

CIJENA lista: U pretplati za godinu K 36—, za polugodište K 18—, tromjesečno K 9—, mjesečno K 3 60, u maloprodaji 12 f. pojedini broj. OGLASI pišite nam u pravi listu trg Cusatoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOSE KRMPOTIĆ u Puli, trg Cusatoza 1. Uredništvo: Šimanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rubrika: pisati se ne vraćaju.

Godina III.

U Puli, srijeda 31. listopada 1917.

Broj 831.

Videm u našem posjedu.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 30. (D. u.) Službeno se javlja:

Talijansko bojište:

Položaj, stvoren dvanaestom bitkom na Soči, djeluje do u brdja na najgornjem toku Tagliamonta, gdje koruška vojska g. o. baruna pl. Krobotina, svladavajući svaki otpor, brzo stiže na miještačkom području na prostoru u smjeru prema jugu i prema zapadu. Bojne sile generala pješadije Alfreda Kraussa već su dne 28. t. m. j. o podne proizročile prvi prolom u opsežnom, utvrđenom taboru Gemona, u kojem je prolomu hrabra donjoštajerska strijeljačka pukovnija br. 26 u potlvalu zauzela oklopljeno utvrđenje na Monte Lonza. Odlučno prodiranje savezničkih četa generala v. Belowa okrunjeno je zauzećem Vidma (Udine). Dalje južno valjaju se još potiskivane od naših vojska, koje progone u obalnom odsječku, neuredne množice potučenog neprijatelja prema nabujalim frontama Tagliamonta. Uslijed dugih povorka zarobljenika i uslijed pljenjenih stvari talijanskog vojnog logora.

Istočno bojište i Albanija:

Nema ništa da se javi.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 30. (D. u.) Veliki glavni stan javlja:

Zapadno bojište:

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: U Flandriji je bila topovska djelatnost u odsječku Dixmuiden uz kratke prekide živahna. Između šume Houthouster i kanala Comines-Ypern po-

rasla je topnička borba katkad do velike jakosti, ostala i preko noći žestoka i površila se je jutro do bubnjarske vatre.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: S obje strane Braye, na Chemin-des-Dames, sakupili su prema večeru Francuzi svoju u-zasnu djelatnost. Kroz noć prolazno popuštajući, ipak se je kod osvitka dana pojačala opet topnička borba. I na drugim je dijelovima gorske fronte sudjelovao veći broj topništva nego posljednjih dana. Na desnoj su obali provall'e prokušane bojne čete iza uspješne topovske pripreve u neprijateljske položaje sjeverozapadno od Bezonauxa. Do 1200 metara široki osvojeni su jarci bili zadržani protiv valalama jakih francuskih sila, koje su se opetovale sve do u noć. Dopremijeno bje više od 200 zarobljenika. Neprijatelj je pretrpio teških, krvavih gubitaka.

Kod drugih su armada izazvali vlastiti i neprijateljski izvidnički sunci na više mjesta živahnu topničku ukljelatnost.

Istočno i macedonsko bojište.

Nikakove veće bojne djelatnosti.

Talijansko bojište:

Videm (Udine) je osvojen po savezničkim četama 14. armade. Dosadnje je sjedište talijanske vrhovne vojske operacije time palo u naše ruke čestih i uspješnih operacija. Nesuzdržljivo, ne čestih ni za kakove napore, protiskuju se naše divizije u dolini prema toku Tagliamonta. Na ono malo se prelaza uslijed bujice rijeke uslovo nabujaloga gornja uslova i potoka, napredovanje na južnoj fronti na miještačko to i provlađuju naprijed prema gornjem toku Tagliamonta.

Prvi majstor glavnog sjekla Ludendorff.

Austrijska gospodarska zbornica.

Beč, 29. (D. u.) Gospodarska je kuća nastavila danas poračunsku raspravu. Poljak vitce pl. Bilčinski pozdravlja ustanovljenje samostalne poljačke države i izjavlja obzir na pitanja, koja se između još riješiti, da se glede opredjeljenja granica poljačke države i buduće dinastije pouzdavaju Poljaci u središnje vlasti, koje pokazuju, da mogu činiti velika djela i da se pouzdavaju ponajviše u mladoga cara kao glavu starodrevne dinastije. Nijemac dr. pl. Baernreiter izjavlja, da je budimpeštanski govor grofa Czernina sjajan komentar za držanje središnjih vlasti. S jedne se strane mora čvrsto pristajati uz mirovnu ideju, a s druge se strane uklanjati tomu, da se protivnicima, koji ne će ništa o tom znati, neprestano ponudja mir: Cedad (Cividale) i Videm (Udine) djeluju više nego najljepši mirovni govori. Danas je drugu dio mirovnog govora Czerninovog aktuelan, da nastavimo rat i pridržimo si slobodne ruke, nošeni ponosom na sjajna djela i nepokolebivo bratstvo u oružju, koje se je sad opet sjajno pokazalo. Česi dr. Forst i dr. Goll su tumačili češku državopravnu izjavu, kod česa su ustanovili, da izjavu ne stvara nikakav politički novum i da si je češki narod uvijek svijestan, e je on zajedno utemeljio hapsburšku monarkiju. Knez Lobkovitz precizuje stanovište konzervativaca češkoga veleposjeda, koji se je za ustavnu reformu na federalističkom temelju, dakako u okviru monarkije, kod česa odbija a ma svaki utjecaj od izvan granica. Knez je Schwarzenberg nastupio za sporazumak između Nijemaca i Čeha u Českoj uz čuvanje osobina svakog narodnog plemena napose. Mi hoćemo u interesu monarkije, u svrhu povećanog sjaja dinastije učiniti Česku jakom. Ništa nas ne će skrenuti sa našeg puta, da sačuvamo carstvu vjernost, ali ujedno držati visoko i misao, koja nas spaja sa kraljevinom Českom. Sveučilišni profesor Weichselbaum traži razne reforme na polju zdravstva i zagovara povećani obzir na interese liječništva na polju zdravstva. Dr. Weisskirchner je zastupao zahtjeve njemačkog saveza gradova glede saniranja općinskih financija, kao i na polju apovizacije. Naredna sjednica sutra.

SA RATISTA.

Beč, (D. u.) Iz ratnog izvjestiteljskog stana javljaju: Talijansko bojište: Nedostiživom žestinom provedena provala saveznika iz prostora Bovec-Tolmin pokazuje već svoje naravske posljedice. Dok je na ljevom krilu armade u Koruškome go. krajhera pl. Krobotina sjeverozapadno od Raibla na kraju doline potoka Seobacha leželo sedlo na kraju kao i selo Somdogna sjeverozapadno od doline Siena, koje je bilo prošle godine pozorištem čestih bojeva, palo u naše ruke, naše su čete osvojile Veliki Pal, za koji se je tako vruće bilo borilo, istočno od ceste Plöcken i južno od Mauthena u dolini Gall. Samo još postrance od Velikog Pala ležeći Pilz de Jalman zatvara put u Valusiju, odakle vodi dalje cesta na Tolmezzo kod Gemone. Dok austro-ugarske i njemačke divizije armade generala infanterije pl. Belowa stoje već pred Videmom, pala je već i posljednja od neprijateljskih visina Monte Quarina i posljednja izbočina brežuljastog predjela sjeverozapadno od Gorice, koja obvladava ravnicom, u ruke austro-ugarskih četa. U prostoru se južno odavle nalazi potučena neprijateljska treća armada na vrat na nos na uzroku uzduž jadranske obale. Neka austro-ugarska skupina torpednjača, koja je sa boka na udaljenosti od 3500 metara otvorila svoju vatra na baterije u Zdobu, ove potpuno ušutkala, a da nije sama pretrpjela nikakvih gubitaka. Stečeni se uspjesi imadu to više uvažiti; što su se isti morali steći kraj maglovita vremena, djelomice uz kišu kao iz kabla, a na visinama uz žestoku snježnu vijavicu. Uslijed nepovoljnog su vremena nabujale znatno i sve vode, tako da iste sačinjavaju uslijed visoke vode već znatne zaprijeke.

* Francuska granica zatvorena je bila dne 29. o. m. j. u ponoći.

* Talijanska granica zatvorena. Kako javlja švicarska brzopjavna agentura, bila je u noći na ponedjeljak potpuno zatvorena talijanska granica.

Politička važnost sadašnje ofenzive za Jugoslavene.

Bez pretjeravanja može se kazati, da je sadašnja ofenziva protiv Italiji prenerazila svijet, a možda najviše same Talijane. Za nekoliko dana ne samo da je opet osvojeno čitavo područje, već je gotovo na svim mjestima prekoračena granica, a na golemoj fronti od okruglo 200 kilometara lomi se sjajno utvrđena fronta neprijatelja. Za Jugoslavene imade bez dvojbe veliku važnost, da Gorica i kapitali Slovenaca, uloženi u Goricu nijesu izgubljeni za narod. Gorica bijaše naime zadnjeg desetgodišta polag Ljubljane i Trsta najvažnije središte Slovenstva, a njezin zamašaj je za Slovence bio tim veći, što su tvorili već pretežni dio gradskog žiteljstva. Raspinuće su se također sanje Talijanaca na ostala naša područja, ali sve ove činjenice ne igraju onakove uloge kao nekoji politički momenti ove ofenzive. Ne igra u tom slučaju pitanje uspješne ili neuspješne takove uloge kao baš sama činjenica, da se je vijeran saveznik Austrije dao skloniti na taj da'ekosežan korak, čije se posljedice ne mogu još razabrati.

Nijemci i Talijani nemaju, čim u ograničenom dijelu Trentina, zajedničke granice. Do sada nijesu čuli o velikim talijansko-njemačkim sporovima, koji bi zahvaćali opseg tisućgodišnjeg antagonizma između germanskog i slavenskog svijeta. Južni Tirol nema za Njemačku i za njemački narod gotovo nikakove važnosti i da potpadne taj predjel pod talijansku vlast, njemačke aspiracije ne bi trpjele ni najmanje štete. Između talijanskog i njemačkog svijeta stanuju Slovenci, koji ugrožavaju talijanstvo Trsta i Hrvati, koji se na moru, na možda najjeftinijem i najsigurnijem načinu, mogu približiti i na moru, koji ni u Rusiji nije još dovršen. U Rusiji zapremaju predjele oko mora većinom u neruski i neslavenski narodi; iste prilike vladaju još danas u Istri i bolje uopće u Primorju, a vrijedile su u prošlom stoljeću i kodjer za Dalmaciju. Neposredni neprijatelji talijanstva bijahu Slaveni i radi toga i najopasniji. Kao između riječkih Talijanaša i Mađjara vladala je također između austrijskih Talijana i Nijemaca neka tiha ali djeotivorna „entente cordiale“, koja se je osobito javljala u teškim za Talijance političkim trenucima. Unatoč svim podvalama sa njemačke strane na račun Talijanaca liberalni i neoliberalni su Talijanci od vaskada glasovali sa Nijemcima protiv Slavena i priprečavali slavensku većinu tim, što su odustajali od glasovanja. Njemački Drang nach der Adria morao je najprije preći preko Slovenaca, da dopre do polutalijanskih područja na moru, a njemačka je opasnost radi toga opstajala za talijanstvo tek za kasniju budućnost, čim nestane Slovenaca i Hrvata sa primorskih obala, a ova je pogibelj bila još daleko. Radi toga su Nijemci i Talijanci uvijek našli način sporazumljenja, ma da je bilo Innsbruskih afera itd.

Ali još važnije negoli ove unutarnjo-političke su prilike bili odnošaji, koji su prije i još za vrijeme rata vladali između Njemačke i Italije. Njemačka i Italija nemaju zajedničkih granica, a ni talijanske i njemačke interesne sfere nijesu dolazile u sukob, otkako je Njemačka zamijenila svoj Drang nach Süden sa onim prema jugoistoku. Udes Carigrada i Mezopotamije ne igra za Italiju baš nikakove uloge. Bilo je njemačko-francuskih, njemačko-engleskih i njemačko-ruskih opreka, mogle su se zamisliti i njemačko-austrijske opreke, ali njemačko-talijanskih opreka nije nikad bilo pa će ih i teško biti. Bistra politička glava velikog njemačkog državnika Bismarcka prepoznala je odmah ove činjenice, te je Njemačka 1866. prisilila Austriju na otstup zadnjih talijanskih pokrajina Italiji, a kasnije ujedinila ove tri države u jedan savez, koji je živio još prije rata. Ali Bismarck je živio u nekoj, u političkom pogledu odviše racionalističko doba, da bi osim državnog života sa svim njegovim pojavama i težnjama priznao i onomu, koji tvori državu, naime narodu, važnosti u životu naroda. Unatoč Austrijanju faktičnih državnih opreka između Austro-Ugarske i Italije i Njemačke i Italije, imali su engleski diplomate laku igru, kad su sklonili Italiju na

učestvovanje u tom ratu, pošto se i ono brojkama nepredodivo i neopisivo raspoloženje naroda mora stavljati među djelujuće faktore u državi; a za onaj, koji je i samo malo poznavao Italiju i talijanstvo, bilo je jasno, da Italija neće nikad pristati uz središnje vlasti protiv Francuskoj.

Uz dane okolnosti mogla se je buduća Europa dijeliti u njemačko-francuski-talijanski savez kao protuslavenski blok. Za nas je od osobite važnosti pitanje eventualnog njemačko-talijanskog saveza, koji bi u svakom slučaju bio uperen protiv nama Jugoslavenima, bilo, da bi utjecao, kao do sad, na unutarnje prilike Austrije, osporavajući naš narodni razvoj, bilo da bi otvoreno nastupio protiv jugoslavenstva. Radi toga je sudjelovanje Njemačke kod ofenzive protiv Italije od najveće važnosti za našu budućnost. Posljedice talijanskih poraza mogu biti dvojake: ili će Italija biti tako poražena, da će se odlučiti da sklopi mir sa središnjim vlastima, a to nije nevjerojatno, pošto postoje u Italiji jake neutralistične i mirovljubive stranke sa starim lišcem Orlottijem na čelu, čijim prijateljem bivšeg njemačkog kancelara Bülowa ili će Italija ostati vjerna antanti i će na jednoj ili na drugoj liniji biti kadra da zaustavi golemu navalu te da se i dalje brani. U prvom bi slučaju Italija mogla dobiti jeftin, jako jeftin mir. Ne smije se naime zaboraviti, da u toj ofenzivi sudjeluju njemačke čete, a ova činjenica daje Njemačkoj donekle pravo, da reče kod mirovnih pregovora između Austrije i Italije svoju. Na taj bi si način mogla Savla Pavla, da preko noći stvori iz talijanskog Sjavla Pavla, iz neprijatelja prijatelja, a to tim više, pošto „suro egoizmo“ propisuje ovakve nenadane preobrate. Unatoč porazu mogla bi Italija dobiti i koje kompenzacije, koje bi bile dobrodošle sadašnjem vladinom sistemu. Ne smijemo naime zaboraviti, da bi talijanska republika bila protivna svakom prijelazu uz Francusku, ma da se vodi danas socijalistička borba u Italiji u ime mira i neutralnosti, dakle prividno protiv antanti. Mir i neutralnost su lozinke, koje danas, kao što u Rusiji, još najviše djeluju na masu i koje su socijalistima dobro došle kao agitaciono sredstvo protiv vladi, da sruše danas tamo vladajuću buržoaziju i kralja i da si ustroje republiku po francuskom modelu. Njemački je ruska revolucija u mnogom koristila središnjim vlastima, ali politički bio je ruski carizam za središnje vlasti povoljniji. To isto vrijedi za Italiju. Da dodje do mira sa vjerovnim susjedom, do takovog mira, koji bi Italiji, kao što i godine 1866. zajamčio neke prednosti, unatoč poziciji, bio bi očajan položaj dinastije u zemlji, kao što i vladajuće kaste, a socijalistima i revolucionarima oteto najbolje oružje — mirovna agitacija. Italija bi svakako postala najbolja prijateljica središnjih vlasti i njemačko-talijanski bi savez postao preko noći zbiljom. Ne smijemo naime zaboraviti, da je danas Njemačka omražena u čitavom svijetu, da nema nigdje prijatelja, a da Njemačka ne vodi rat radi rata, već radi budućeg konsolidacije iza skapanja mira. A pridobiti jednu europsku velvlast bez vasilitih teritorijalnih žrtava značilo bi za Njemačku znatno poboljšati izgled u budućnost. A u Italiji je pretkani političar Orlotti, koji vrebao na sličnu priliku, a u Njemačkoj nije isključeno, da Bülow, koji je pregovarao sa talijanskim političarima godine 1915. dodje opet na kormilo, čime bi sporazum između Italije i Njemačke bio zajamčen. Mir bi se u tom slučaju sklopio na račun Jugoslavena, koji bi u ovim pokrajinama bili opet predani na milost i nemilost staroj talijanskoj oligarhiji. Italiji i njezinoj bi vladalačkoj kući bila time prištedjena revolucija, pošto bi dinastija, koja je i onako ušla prisiljeno u taj rat, imala jaku potporu kao n. pr. Austrija u carizmu i Rusija godine 1848.

Uzmemo li drugi slučaj, da se naime Italiji posreći zaustaviti, kažimo između Asiaga i Mijetaka, dakle na najkraćoj fronti, ofenzivu središnjih vlasti i da rat traje dalje, donijet će prilike same sobom, da će u Italiji porasti mržnja protiv Nijemstvu i Nijemaca, pošto je ova mržnja već u interesu vođenja rata. Italija će doznati, da su Nijemci spriječili, da su Talijanci uništili u Trst i osvojili Dalmaciju, kako bi u gornjem slučaju krivilili Rusiju za svoj vojnički slom, te bi se mržnja okrenula sama po sebi rođjacima ruskim Slavena, Jugoslavenima, koji su najbliži Italiji. Pošto bi se ovo zaustavljanje savezničkih vojska moglo provesti samo pomoću Engleza i Francuza, bila bi Italija njima obvezana za usluge i „spas domovine“, a rat bi trajao dalje i povećavao razdor između germanstva i romanstva. U dogleđno vrijeme ne bi bio moguć sporazum između Nijemaca i Talijana, pošto bi se jedan i drugi narod protivio svakom dogovoru.

Ali ovaj potonji je slučaj manje vjerojatan

negoli prvi. Istina je doduše, da Engleska imade vrhovnu vlast nad Italijom, da je Italija gospodarski vezana na Englesku, da Englezi gospodare sa svim njezinim brodovljem, ali je Italija zato ipak, unatoč svim porazima, velvlast, a preko Italije vodi put u Francusku. Sporazum bi bio prama tome prisiljen, da primi od Italije strogu neutralnost, na koju bi se obvezala sa mirovnim uštaćenjima, a da ne poduzme baš ništa protiv njoj, jer bi na svaki neprijateljski čin odgovorila propuštanjem njemačkih četa preko gornje Italije i možda također sudjelovanjem u ratu. Ako imadu Englezi jamstva u rukama; ne fali niti Italiji oružje protiv sporazumu, a pošto imade i inače razlika u mišljenju između Italijom i ostalim narodima sporazuma, bilo bi veoma vjerojatno, da dodje do izmirenja između središnjih vlasti i „vjerovne saveznice“. Imade već nekih preduvjeta, da se stvari razvijaju na taj način: Bugarska je neprijateljica Jugoslavena, kao što je Italija, a Bugarska je također neprijateljica Orka, kao što i Italija. Ove bi dvije vlasti bile prama tome dobre susjedice na strjiha i Italija bi se na taj način veoma lako nabalkanu u Albaniji, dok bi Italija mirne duše prepuštala i ostatak Srbije i Crnogoru Austriji. Augodile u jadranskom pitanju, a Italija bi imala i dalje mogućnost, da pojača svoj uticaj na Orku i još dalje na Jug. To su dakle dvije mogućnosti ofenzive protiv Italiji, a golemi taj vojnički prevrat može imati za posljedicu također politički preobrat u našim vanjskim i unutarnjim prilikama; nije nikako isključeno, da danas legnemo u krevet kao vjerni Hrvati, a da se sutra probudimo kao ščavli od godine 1914.

IZ ITALIJE.

Bern, 27. Ofenziva je protiv Italiji jednim mahom zauzela središte interesa, više još usljed upozorenja sa strane ratnoga ministra negoli usljed izvještaja sa fronte. Kod toga se općenito opaža nastojanje, da se njemačke navale predoče kao dugo pripreman dogadjaj. Martini piše u listu „Corriere d'Italia“, a ne vjeruje, da je još moguća ofenziva velikog stila u alpinima. Čete da će pratiti više tok velikih dočina. Sunadnik istoga lista u glavnom staju piše, da se Austrija mora osjećati kao neprijatelj Italije, ali da se ne treba opirati protiv Italije, jer Italija je već dugo bila neprijateljica njemačkih interesa na talijanskoj fronti. Njemačka se je upuštala u tvrdnu, silno odgovornu igru. Neuspjeh, koji će odatle pretrpjeti, imat će u Austriji, gdje je Njemačka vrijedila za nepobjedivu, neproračunljivu posljedica. Londonski zastupnik lista „Secolo“ brzojavlja, da će se austro-ugarska ofenziva izjaloviti. „Secolo“ se nada, da će komora pod utjecajem opominjućeg grmljavine topova sa fronte riješiti brigu obzirom na to, da se ratne potrebe imaju još uvijek pretpostaviti svim drugima, jer bi sukob, koji se priprema na talijanskoj fronti, mogao biti odlučan po čitav rat i jer se stoji možda pred posljednjim naprezanjem neprijatelja. Opor talijanskih vojnika mora biti s toga praćen moralnim otporom čitave zemlje.

Lugano, 28. Talijanski listovi izražavaju više ili manje riječima svoju boju radi događaja na središnjim frontu i uzaludnosti stečenih talijanskih osvojenja. No svakako ne zaboravljaju podržavati nadu u dođuću, konačnu pobjedu, podsjećajući na to, da većina ofenziva ne prelazi dalje preko početnih uspjeha. Medjutim ne taje snage i zamašaja upravo pretrpjele navale. — Iz Engleske i Francuske stižu talijanskim novinama brzojavke sa riječima utjehe i bodrenja. Tako govori „Temps“ o političkim uzgrednim svrhama i pridodaje pouzdanje, da će Talijani Njemačku i Austro-Ugarsku temeljito razočarati. Neki talijanski listovi, a na čelu im „Giornale d'Italia“ i „Corriere della sera“ izjavljaju u tom pogledu, da Italija ne će sama na sebi pogriješiti i željeti takovo riješenje krize, da postanu Sonnino i Bissolati vođe glavni nosioci novoga ministarstva. Medjutim dopuštaju mogućnost, da Sonnino ne će opet preuzeti listicu izvanjskog ureda, u kojemu bi slučaju odobrili kabinet Orlando-Nitti, za koji bi se mogla naći, kako piše „Giornale d'Italia“, jaka većina dočlaboga nervozno i nemirnom postaje zastupničke komore. Sa svih strana žele brzo riješenje kabinetske krize, ali to se pod izvjesno još ne može unaprijed kazati.

Lugano, 28. Kralj je Viktor Emanuel stigao jučer u Rim i primio iznajprije ministra rata, a iza toga Bosellija i predsjednika senata Manfredija. Da se upotpune predstojeća vijećanja o riješenju kabinetske krize, zaputio se je bio kralj u zastupničku komoru do predsjednika Marcora. — Mnogo se govori o razgovorima dosadanjeg ministra unutrašnjih poslova Orlanda sa Sonninom i više odličnih stranačko-političkih članova kabineta

Boselli. Orlanda imade danas primiti kralj i sve više izgleda, kao da je on prvi kandidat za ministarsko predsjedništvo. — Kako se iz novina razabire, pokazuju se parlamentarni krugovi veoma potištenima i pokazuju neobično malo zanimanja za kabinetsku krizu, da oni izjavljaju, e bi bilo poželjno, da kabinet Boselli ostane još nekih četrnaest dana u službi i da se do tad čeka na razbistrenje vojničkih i diplomatskih odnošaja. Medjutim „Popolo d'Italia“ i „Idea nazionale“ opominju na energiju i slogu glede brzog sastava ratnog kabineta, kojega apsolutno nužnim i glavnim članovima proglašuju i opet Sonnina i Bissolati. I senator Pichon izjavlja u pariškom listu „Petit Journal“ u ime Francuske, e je od potrebe, da Sonnino ostane.

IZ RUSIJE.

Stokholm, 29. U sjednici je ruskog parlamenta od 25. listopada, u kojoj se je raspravljalo o pitanjima glede zemaljske obrane, izjavio govornik lijevice, socijalni revolucionar Carellin, da se bojna djelatnost armade podići samo tad, bude li armada i narod na čistu, zašto se bori. Prvi uvjet za podignuće obrambene i bojne sposobnosti da je potpuna promjena izvanjske politike. U predlogu na sve zaračene države glede primirja za odmah ne vidi njegova stranka ništa, što bi moglo biti na uštrb ugledu Rusije.

Bern, 26. „Temps“ javlja iz Petrograda: Iza važne jedne konferencije u Pskovu, kod koje su sudjelovali ratni ministar i mnogih generala, prihvaćena bje osnova generala Ceremisova glede obrane Petrograda. Utvrde se Petrograda imadu pojačati u tri glavna smjera, iz kojih bi mogao neprijatelj provaliti, naime od Revača, Hapsaha i Pernana ovamo, a isto se tako imade pojačati i obrana finske obale. — Privremeno je višeće odobrišlo promjene u vrhovnom zapovjedništvu. Generalštomom bje sjeverne fronte imenovan general Voščenk, armadnim zapovjednicima general Notheck, Ceremisov, Vallrev, Kočansk, Šišinski i Promtov. Novi su ti zapovjednici sve mladi časnici, koji su se iskazali bit energijom i inicijativom. Ta imenovanja nailaze u vojničkim krugovima na sveopće odobravanje. I glavni je kvalifikacijom glavnog stana generalmajor Romanovski ostavljen, a na njegovo mjesto imenovan generalmajor Diederichs.

Razne vijesti.

* **Republika Finska.** „Zürcher Morgenzeitung“ javlja, da će se Finska konstituirati kao republika sa predsjednikom na čelu. Petrogradska je vlada priznala Finskoj ovu autonomiju, a za to primila obećanje, da će se finska republika u svim vojničkim i diplomatskim odnosima smatrati kao dosad pripadnicom ruske države. Finska će se u prvom redu kao dio zaračene Rusije boriti dalje i republikanski ustav uporabljati predbežno samo za izgradnju svoje unutrašnje organizacije.

* **Prosvjedi bugarskih socijalista protiv nizozemsko-skandinavskog manifesta.** Udružena je bugarska socijalistička stranka upravila ovaj prosvjed nizozemsko-skandinavskog odbora: „Izvodi su nas manifesta nizozemsko-skandinavskog odbora glede Macedonije iznenadili i napunili dubokom tugom. Taj manifest zabranjuje Bugarskoj najstarija i bitno bugarska područja Macedonije, upravo ona ista, na kojim su se tlima odigrali bojevi za preporod Bugarske i koja su bila pozorištem tolikih krvavih ustanaka u prošlosti. Neutralni nizozemsko-skandinavski odbor sokoli bez svake koristi i praktične svrhe po Srbiju njezin pogubni zahtjev za bugarskom Macedonijom, kako su to od šezdeset godina činili najgori neprijatelji balkanskih naroda. Masa je bugarskog i srpskog naroda na Balkanu shvatila to već pod cijenu grozne nesreće u tom ratu, i sve, što na Balkanu demokratsko misli, nada se, da će socijalistička internacionala, rasvijetljena iskustvima prošlosti, razumjeti, koliko je nevolja sakrivenih u takovom, umjetnim sredstvima podržavanom smjeru, i da će, umjesto da komada žive narodnosne organizme, biti kadra da dovede balkanske narode do razboritog zbliženja njihove politike unutar granica opravdanih njihovih narodnosnih zahtjeva. Potpisan je Janko Sakizov.“

* **Ostavka dra. Michaelisa.** Iz Berlina se službeno javlja sa 29. listopada: Car je primio jučer popodne bavarskog ministra-predsjednika grofa Hertlinga i ponudio mu, da preuzme službu državnog kancelara. Grof Hertling je zamolio za rok za razmišljenje. Molba je Michaelisa za otpust već riješena.

* Ugarska zastupnička kuća prihvatila je u trećem čitanju osnovu o ratnoj potpori za javne činovnike, našto je predsjednik izjavio, da će naredna sjednica biti sazvana, čim budu dovršene osnove, koje kani vlada kući predložiti.

NEPRIJATELJSKI IZVJESTAJI.

Ruski:

27. listopada. Sjeverna fronta. Dne 26. t. mj. oko 9 sati prije podne otkrivena je pred obalom kod Hainascha neprijateljska skupina brodova, sastojeca se od 10 stražarskih ladja i torpedovka. Oko 10 sati započela je opstrijeljavanjem odsječka Hainasch, koje je opstrijeljavanje trajalo do podne, našto se je protivnik udaljio u smjeru prema jugozapadu. U 10 sati prije podne prikazaše se pred Salismuende 2 neprijateljska krstaša i više manjih ladja. U 10 sati i po najavljen je još jedan dreadnought i 10 torpedovka. U 10 sati i 50 časaka započelo je neprijateljsko brodovlje opstrijeljivati Salismuende iz udaljenosti od 11 milja. Opstrijeljavanje trajalo do podne, našto se je dio neprijateljskih ratnih ladja udaljio prema sjeveru i ostavio pred Salismuende u udaljenosti od oko 10 verstava od obale samo 2 krstaša i jednu torpedovku. — U pravcu na Rigu izviđanja. Neka je naša patrola stigla do zasečka Annenhof, a da se nije sukobila sa neprijateljem. Na ostaloj fronti obilježno puškanje.

Zapadna, jugozapadna i rumunjska fronta. Puškanje.

Kaukaska fronta. Ništa važna.

Sjeverno more. U predjelu Rigajskog zaljeva nema nikakvih bojnih djela. Neprijateljsko brodovlje, sastojeca se od 1 dreadnoughta, 1 krstaša, 8 velikih torpedovki i 2 prijevoznih ladja, ostavilo vilo je dne 23. t. mj. na vešer Kulwast, prikazalo se je pred otokom Kynö te je opstrijeljivalo južnu obalu. Istočno od Wertera kušali su njemački radnički odjeli, da podignu žične zaprijeke; bili su raspršeni od naše vatre.

Engleski:

28. listopada, na večer. Tijekom dana izvele su francuske i belgijske čete sjeverno od Merckema uspješno poduzeća. Selo je Luyghem bilo osvojeno od Francuza jutros rano. Čitavi je područje Merckem sada u posjedu saveznika. Dopremljeno je nekoliko zarobljenika. Na bojištu traje djelatnost topništva. Neprijateljsko je topništvo južno od Lensa djelovalo živahnije nego obično.

Ljetalstvo. Veliki je broj naših i neprijateljskih ljetalaca bio u zraku. Izvedeno je mnogo posla za topništvo. U značnim bojovima oborili smo 11 neprijateljskih ljetalaca, a 7 prisilili, da se spuste. 9 se naših ljetalaca nije povratilo.

Francuski:

28. listopada, na večer. Sjeverno od Alsne prilično živahna djelatnost topništva u okolici Plonou, Chavignona i Chevignya. U 12 i po poduzeli su Nijemci jaku navaču na naše položaje sjeverno od farme Froidmont. Naša je paljba suzbacila jurisajuce, izakako su pretrpjeli teške gubitke te pustili do 60 zarobljenika u našim rukama, medju kojima je jedan časnik. U Argonama bio je nastaj neprijatelj bez uspjeha. U Champagni ostao je topnički boj tijekom dana prilično živahan. Inače je svuda vladao mir.

Belgijski. U noći na 25. i 26. t. mj. osujetiła je zaporna paljba neprijateljski nastaj proti našim narednjima južno od Dixmuidena. Tijekom 23. listopada tukli smo neprijateljske baterije te ih ušutkasmo. Našu smo razornu vatra uperili na neprijateljska utvrđenja kod Dixmuidena, Woumena i Luyghema. Istotako je naše topništvo imalo udjela kod navačnog poduzeća francuske armije. Neprijatelj je uzvrao sa pucanjem na naše baterije u noći od 26. i 27. t. mj. u okolici Oostkerke. Izakako smo ispustili prin proti njemačkim opkopima u okolici Dixmuidena, dopremilo je naše izvidničko odijeljenje, zadavši neprijatelju sjeverno od Ville teških gubitaka, 20 zarobljenika i jednu mitraljezu. Kod toga smo digli u zrak zaklonište za bacala mina. Danas smo nastavili pucnjavu te smo sudjelovali neposredno kod navače u okolici Merckena. Belgijsko je odijeljenje poduzelo kod Dixmuidena uspješan pothvat, izakako je prešlo preko naplavljenog područja.

Političke vijesti.

Budimpeštanske konferencije

„Jutarnji list“ javlja iz Budimpešte: Budimpeštanske konference, kojima je uz bana pl. Mihailoviča i podbana Kriškoviča prisustvovalo i više članova hrvatske delegacije na zajedničkom saboru, kretale su se, kako Vaš dopisnik doznaje u glavnome o pitanju izborne reforme i pitanju prehrane. — Zakonska osnova o izornoj reformi,

nakon što je u Zagrebu izradjena, mora da prodje silom prilika izvjesni put, koji je uobičajen kod sviju zakonskih osnova, da dodje na previšnje mjesto, koje onda odlučuje, da li će dobiti pred-sankciju ili ne. Vaš dopisnik pod izvjesno doznaje, da su tek neke nebitne modifikacije u prvobitnoj osnovi preduzete, dočim su temeljna načela ostala netaknuta. Zanimivo je, da bi se imao povećati broj virilnih članova sabora, nu povećati će se naravno i broj izbornih kotareva naročito u Srijemu, Varaždinskoj, te Bjelovarsko-Križevačkoj županiji. Novi virilni članovi sabora imali bi proizači iz redova konfesija, koje do sada nisu zastupane u saboru, kao što su predstavnici svećenstva protestanske i kalvinske vjeroispovijesti, te izraelske vjeroispovijesti. Ove virilne članove imenovati će kralj na prijedlog bana. — U pitanju prehrane zauzimalje se ban uz potporu delegata vrlo energično, da se na temelju kompenzacija Hrvatskoj i Slavoniji dade u svrhu prehrane nužne količine krumpira i kupusa. Ban je nastojao, uz pomoć delegata, da osigura uvoz od barem 1200 vagona krumpira i 600 vagona kupusa. Za sada je osigurano 600 vagona krumpira i 300 vagona kupusa. Ugarska će medjutim dobiti iz Njemačke oko 10.000 vagona krumpira (u glavnome krumpir za prehranu i tovljenje marve, jer Njemačka, la industrijalna zemlja, imade ogromne zalih krumpira i digla svoju proizvodnju, da danas dostiže 700 kg po osobi) uz kompenzacije, koje sastoje u tome, da će Ugarska dati odgovarajuću količinu marve za klanje. Ima mnogo nade, da bi i Hrvatska, te Slavonija uz sličnu kompenzaciju mogla participirati i na ovome krumpiru, koji će biti uvezan iz Njemačke. — U pitanju sladora za priugotavljanje marmelade, koja se već proizvodi, polučen je uspjeh, te bi Hrvatska u tu svrhu imala dobiti oko 20 vagona sladora.

Nizozemske ratne priprave.

Zakonska je osnova glede uvedenja civilne službovne dužnosti izazvala u neku ruku presenećenje, premda se ono u toj flegmatičnoj i uvijek mirno prosudjujućoj zemlji ne očituje osobito nitk u novinstvu, nitk u politici, ni parlamentarnim krugovima. No u pojedinačnim razgovorima dolazi do izražaja čuvstvo presenećenja i nevolje, jer ona naglost vladinog zaključka, kojom se sad civilna službovna dužnost pridodaje drugim ratnim teretima, dokazuje barem to, da mjerodavni krugovi ne smatraju ratne pogibelji za Nizozemsku kao uklonjenu. Još nikad nije stajala Nizozemska u ovakovoj potpunoj bojnoj spremi. Mobilizovano je preko 300.000 ljudi, a daljnjih je 100.000 momaka u pripravi, da u zgodan čas pojača taj broj. No sad bi se imao taj broj znatno još pojačati. Uza sve to valja uzeti u obzir i ogromne, po nizozemske prilike nečuvne zajmove, koje ne prestano traži ministarstvo Cort van den Linden od generalnih država. Ovi zajmovi imaju nedvina ime, a u istinu bi imali vladu pružiti sredstva, kako bi mogla poduzeti svim mogućnostima najbliže i dalje mogućnosti. Kakova će ova mogućnost biti, ne zna ovdje nitko. No mjerodavne su po držanje Nizozemske bez sumnje riječi lista „Nieuwe Courant“, koji stoji blizu ministarstva Cort van Lindena: „Nizozemska ne će dozvoliti a ma ni uz kakove prilike, da se s njom postupa kao sa Grčkom“.

Austrijska formula o Poljskoj prihvaćena od Nijemaca.

Krakavski „Kuryer Codzienny“ doznaje, da su se u berlinskim vijećanjima sporazumile obe dvije okupacione sile, tako te je Njemačka prihvatila austrijsku formulu o budućoj Poljskoj. Navedeni list kaže, da se zaista radi o sporazumu sa Njemačkom i o izmirenju Njemačke sa misli, da se Galiciju udruži sa kongresnom Poljskom i pripoji Austriji u obliku personalne unije. Ne zna se, koliko je istine na toj vijesti.

Pogrom medju poljačkim legionarima.

U ponedjeljak došla je u Ščipijornu — kako izvješćuje „Gazeta Wiczorna“ — vojnička komisija, da bi obdržavala zakletvu 500 legionara, koji su internirani dosad ovdje radi poznate afere Pilsudskoga uslijed otkaza pokornosti okupacionim vlastima. Daljnjih se je 500 priglasilo još dodatno. Pristaše Pilsudskoga su se trudili, da bi spriječili zapriseguće. Sakupiše se, sastaviše špalir, kroz koji su morali stupati vojni dobrovojnici, te počeli strašnu gonju na njih: mlatiše ih, greboše ih, pljuvaše im u lice, trgaše s njih odjeću, kamenovaše ih. Sa mnogih nije od odore visjelo ništa do tralja. Okrutno bi izjeman takodjer vojnički kurat Kwapiński, kojega drže za uzročnika gibanja medju legionarima za polaganje zakletve i za dolazak komisije. U samom se je taboru brinula tajna cenzura, da se ne bi pročulo baš ništa

o čeznuću nekih za pukovnijom i za polaganjem zakletve. Domaća je tajna cenzura bila u tom pogledu strašno stroga i da se je itko odvažio, da nešto takova napiše, slabe bi prošao. Svećenik je Kwapiński bio od cenzure proglašen izdajnikom i vjerolomcem, te je poradi toga grdno izjeman. Do ponoći ponedjeljka bi javljeno 3 mrtva, 8 teško i 40 lako ranjenih.

Domaće vijesti.

Prodaja mesa. Danas u srijedu, prodavat će se meso samo u sljedećim mesarnicama: Fabris, Marač, Gruden, Kreuzmayer, na gradskom tržišću; u ulici Campo Marzio, Micalich; u ulici Kandler, Vatta; na trgu Cimizio, Žic; u ulici delle Valle, Cidri.

Dar. Za Eduarda Nardini, koji je uslijed bombe pretrpio veliku štetu, darovao je g. Šime Vodanović, gostioničar, K 30.—

Kradje. Nepoznati je dosad tat ukrao ručna kolica s obale Franje Josipa I. — U ulici Sofije Hohenberg ukradjeno je od noći od 21. do 22. o. mj. 19 kokoši (u ovo doba doar zalogaj za omastiti si bradu, u. ur.) — U ulici su Medea br. 43 nepoznati tatovi provalili vrata i odnijeli nekoliko stvari u vrijednosti od 60 kruna.

Uapšen varalica. Našemu seljaštvu u okolici grada i drugdje u Istri poznati varalica, koji je znao od našega naroda mamiti i vabiti novac i drugo pod izlikom, da će mu u Puli pribaviti živeža, i koji je znao siromašne ljude pozivati u grad, da ga čekaju ovdje ili ovdje, a on bi, prevrtivši ih, iščeznuo, pao je u ruke našem redarstvu i sad čeka s onu strane brave na zasluženu kaznu. — Ovom zgodom preporučamo našem seljaštvu, da se ne daje varati od sličnih skitavca i varalica, koji žive samo od prevare, nego neka ih odmah predade najbližoj oružničkoj postaji.

Opario vrelom vodom. U pokrajinsku je bolnicu doveden dvanaestgodlanji dječak Martin Hrelja, sin Ivana, iz Podgrada u Istri, koji si je noge opario vrelom vodom. Dječakova majka izjavlja, da je bila zaposlena pranjem rublja, te da se je na ognjištu kuhala voda. Ne zna ni sama, kako se je najednom prevrnuo kabao i opario dječaku noge. U bolnici mu bje, pružena prva pomoć, te je ostao u liječničkoj njezi.

Pao sa kola te stomio ruku i nogu. U pokrajinsku bje bolnicu dopremljen poljođjelac Anton Cozza od 70 godina iz Bale u Istri sa prelomljenom nogom i rukom. Cozza je na kolima vozio živež za opčinu Bale, te hitajući saći sa kola, stane jednom nogom na rudo od kola, a kola se uslijed lošega puta gljiba zaljujaju, našto se Cozzi omakne noga i padne pod kola tako nesrećno, da mu je prednje kolo prešlo preko noge, a stražnje preko ruke i smrvi mu ih. Nesrećenom bje u Balama pružena prva liječnička pomoć, te bje odmah nakon toga otpremljen u bolnicu, gdje je ostao u njezi.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 2201.

Zahvala.

Ovim putem izkažujem svim kolegama i prijateljima najsrdačniju zahvalu, koji su me pomogli i novčano obdarili prigodom uništenja mojeg stana, nastalog uslijed neprijateljskih bomba.

Pula, 31. listopada 1917.

Eduard Nardini
gostioničar.

Obznana.

Prama opstojećim zakonima zabranjena je slobodna trgovina živežem, kojim opskrbljuje pučanstvo država i to: brašnom, kavom, sladorom, krumpirom i sočivom. Nije dakle dozvoljena niti zamjena ovih živeža drugima, kao n. pr. jajima, živadi itd. Toliko se daje na opće znanje opaskom, da će prekršitelji biti kažnjeni u smislu ministarskih naredbi od dne 26. julyja 1917. D. Z. k. br. 311, dotično 26. maja 1917. D. Z. k. br. 235, globom do 20.000 kruna, dotično zatvorom do 6 mjeseci.

Od c. kr. kotarskog poglavarstva.

Pula, dne 23. listopada 1917.

C. kr. tvrdjavni povjerenik:

Hohenbruck, v. r.

Pokrajinske vijesti.

Pet stotina vagona kukuruza — ne za ljude — nego za svinje. Javlja ju „Obzor“ iz Osijeka: Nedavno se u Osijeku konstituiralo društvo koje će se baviti tovljenjem svinja. Među utemeljiteljima ima ne samo imućnih gospodara, nego i aktivnih političara — pa nije čudo, da ova gospoda očekuju od svih oblasti najveću susretljivost. Kako je poznato, sve su životne namirnice pod odsvojnim zabranama, jer se samo tako može očekivati, da će se moći narod prehraniti. Tu je potrebno štediti sa svakim zrnom kukuruza i žita. No osim nestašice žitarice prijeli nam i nestašica masti — jer se svinje ne mogu tovit. Kako smo čitali u bečkim novinama imaju se u Hrvatskoj tovit 10.000 svinja — za Austriju, i to žirom u šumama. Pitamo sad hrvatsku vladu, a kako će se u Hrvatskoj osigurati mast, jer kako nam je poznato, sve su tvornice suhomesnate robe i svinjogojci odbiti sa svojim molbama, da im se doznači kukuruz. Kako će Hrvatska doći do masti? Deset hiljada austrijskih svinja tovit će se žirom. Kukuruz vlada opravdano neda, jer nije sigurna, da li će moći uopće ljude prehraniti, a da ne računamo Dalmaciju i Istru, koje skapaju od gladi. Kad ima vlada ovakovo stanovište, svatko se je čudio, kako da se ustraja novo društvo za tovljenje svinja. Kako će tovit svinje bez žira i bez kukuruza? No gospoda utemeljitelji „Slavonije“ smiješčaju se, jer oni su upravnili molbu na vladu, da im se označi ni više ni manje, nego pet stotina vagona kukuruza — i tvrde, da će im ta ogromna količina kukuruza biti doznačena. Tako naš dopis. Mi ne možemo vjerovati, da bi mogće bilo zaista ovoj gospodi u Slavoniji ovako ići na ruku; jer — ako ta gospoda dobiju tih pet stotina vagona, zaslužiti će u pet mjeseci pet milijuna kruna, prodati će svinje u Austriji — a Hrvatska će ostati bez masti i bez kukuruza. Najprije mora biti osigurana prehrana pučanstva, ako kukuruza ima na pretek, onda se prema saborskom zaključku neka pošalje u Dalmaciju i Istru; ako i tu preostaje, onda neka se razmjerno podijeli tu kukuruzu medju sve producente i neka im se zabrani izvoz masti u Hrvatskoj. Ali ovakvu „las a verdieren“ — na račun stanovništva — da će vlada to odbiti.

Vojničke vijesti.

Znana zapovjedni lučkog admirala broj 303 od 30. listopada 1917.
 Posadno nadzorstvo: nadporuč. Badl.
 Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Belača“: Hrvatski liječnik dr. Tschada.
 Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: pučko-ustaški liječnik dr. Buzolić.

Podupirajte Družbu!

Saidjah i Adinda.

Nizozemski napisao E. Douwes Dekker.

Saidjahov je otac imao bivola, kojim je obradivao svoje polje. Kad mu je tog bivola oduzeo okružni glavari u Parang-Kudjangu, bio je veoma rastužen i nije govorio ni riječi, kroz mnogo dana. Jer približavalo se je vrijeme oranju, te se je bilo bojati, ako se polje za rižu pravodobno ne obradi, e će proći i vrijeme za žetvu, a da ne bude priradjene nikakove riže, koja bi se spremila u kućno spremište za žitak.

Ja moram ovdje za čitatelje, koji poznaju doduše Javu, ali ne poznaju okružja Bantam, spomenuti, da u tom okružju postoji „osobno zemljišno vlasništvo“, česa drugdje nema.

Saidjahov je otac bio dakle u sto briga. Bojao se, da njegova žena ne će imati dosta riže, a ni Saidjah, koji je bio još dijete, i malena braća i sestre Saidjahove.

Ujedno bi ga glavari okružja tužio kod pomoćnika upraviteljeva, ako bi zaostao s plaćanjem propisane pristojbe za svoje zemljište. A to se je po zakonu kaznilo.

Tad uzme Saidjahov otac bodež, baštinu po svom ocu. Bodež nije bio upravo lijep. No imao je srebrne pruge oko toka, a i šiljak je toka bio obložen srebrom. Prodao je taj bodež nekome Kinezu, koji je stanovao na glavnom trgu, i povratio se kući sa dvadeset i četiri forinta, za koji je novac kupio drugoga bivola.

Saidjah koji je tad brojio nekih sedam go-

Politeama Ciscutti.

Danas u srijedu

velike kinematografske predstave sa sljedećim rasporedom:

Bijesna žena

drama u 2 čina.

II. dio.

Novost za Pulu!

Trgovina djevojkama

drama u 3 čina od poznate tvrtke „NORDISK“ sa poznatom umjetnicom CLAROM WIETH u glavnoj ulozi.

Početak: 3, 4:30 i 6 s. pop.

CIJENE za ovaj film: Ulaznica za parter i lože K 1.—; lože K 1:60; zatvoreno sjedalo 30 fil.; galerija 30 fil.

Samo za odrasle!

Sjetite se Crvenog križa!

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Danas zadnji dan SKITALICA

veseloigra u 4 čina.

Početak 2:30, 3:55, 5:20 i 6:45 s. pop.

Neprekidne predstave.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

Rodoljubi!

Proširujte „HRVATSKI LIST“.

Podružnica tvrtke

JOS. KRMPOTIĆ — PULA

ulica Franje Ferdinanda broj 3.

Prodaja sljedećih izdanja „Hrv. prirodoslovnog društva u Zagrebu“:

C. Flammarion: „Priručnik o republici.“ „Popularna biblioteka“ knjiga I. Vrlo zanimiva knjiga, bogato ilustrirana, u kojoj je prikazan postanak i razvoj zemlje. Cijena K 1:50. — E. S. Thompson: „Arno i drugi junaci.“ „Popul. biblioteka“ knjiga II. Cijena K 2:40. — „Bošković kalendar“ za god. 1918. Moderno uređen i sastavljen kao priručnik za one, koji se zanimaju za astronomiju. Preporučujemo ga osobito školama. Cijena K 2.—.

„Danica“, koledar društva Svetojeronimskog za godinu 1918.

Prodaja sljedećih novina:

- „Hrvatski List“ — Pula.
- „Primorske Novine“ — Sušak.
- „Narodni List“ — Zadar.
- „Hrvatska Riječ“ — Zagreb.
- „Hrvatska Džava“ — „
- „Jutarnji List“ — „
- „Hrvatska“ — „
- „Novine“ — „
- „Hrvatska Njiva“ — „
- „Sloboda“ — „
- „Hrvatski Dnevnik“ — Sarajevo.
- „Slovenec“ — Ljubljana.
- „Straža“ — Maribor.
- „Slovenski Gospodar“ — Maribor.
- „Mir“ — Celovac.
- „Videnski Dennik“ — Beč.
- „Videnske Delnicke Listy“ — Beč.
- „Češki Svět“ — Praha.

dina, bio je doskora sklopio sa bivolom prijateljstvo. Ja kažem namjerice prijateljstvo, jer je zaista ganutljivo gledati, kako je javanski kerbo (bivol) odan malenom dječaku, koji ga čuva i tinari. Značajan je primjer za tu privrženost, velika jaka životinja dobroćudno sklanja tešku glavu na desno ili lijevo ili prema dolje, kad bi ju samo prstom pritisnulo dijete, koje on poznaje, koje on razumije u kojim je odrastao.

Takovo je prijateljstvo znao i maleni Saidjah doskora uliti novomu gostu, i Saidjalovih pobjudni djetinski glas kao da je snažnom hrpu jake životinje podavao još više snage, kad bi trgao teško ilovasto tlo i označivao svoj put u dubokim oštrim brazdama. Bivol bi se voljno vraćao, kad bi stigao do kraja njive i ne bi gubio ni prstovjet zemlje kod oranja nove brazde, koja je uvijek ležala točno pokraj stare.

Pokraj ovoga je polja ležalo polje Adindina oca, oca djeteta, koje je bilo zaručeno sa Saidjahom. I kad bi malena braća Adindina upravo tad, kad bi Saidjah sa svojim plugom bio ondje, došla na medju, se je prostirala u sredini, tad bi si veselo dovikivali i jedni drugima hvatali snagu i poslušnost svojih bivola. No ja mislim, da je Saidjahov bivol bio najbolji, možda jer je Saidjah znao s njim bolje postupati nego drugi, jer su bivoli veoma pristupačni lijepoj riječi.

Saidjah je navršio bio devetu godinu, a Adinda već šest godina, kadno je okružni glavari u Parang-Kudjangu oduzeo toga bivola Saidjahovu ocu.

Saidjahov otac, koji je bio veoma siroma-

šan, proda sad nekom Kinezu dvije srebrne zavjese — baštinu roditelja svoje žene — za osamnaest forinti, i za ovaj novac kupi novoga bivola.

Ali Saidjah je bio veoma rastužen, jer je saznao od Adindine braće, da su prijašnjega bivola oterali blii na glavni trg, i bio je upitao svoga oca, da li je vidio životinju, kadno je bio ondje, da proda zavjese. Na ovo pitanje nije htio Saidjahov otac dati nikakova odgovora. Stoga se je bojao, da su njegovog bivola bili zaklali, kao i druge bivole, koje bi pooduzimao kotarski glavari pučanstvu.

I Saidjah je mnogo plakao, kad bi mislio na jadnoga bivola, s kojim je kroz dvije godine tako srdačno drugovao. I dugo vremena nije mogao da jede, jer mu je grlo bilo kao sapeto.

Valja imati na umu, da je Saidjah bio dijete.

Novi je bivol upoznao Saidjaha te je u sklonosti djeteta veoma brzo zauzeo mjesto svoga predšasnika. Zapravo i odviše brzo. Jer ah, voštani se utisci našega srca tako lako izgleduju, da ustupe mjesto kasnijem pismu. Bilo, kako bilo, novi bivol nije bio doduše tako jak, kao onaj prijašnji, i stari je jaram doduše bio prevelik, prejak za njegovu šiju, ali jedna je životinja bila voljna poput njezina predšasnika, koji je bio zaklan, pa ako se Saidjah i nije mogao više hvallati iakošću svoga bivola kod sastanka s Adindinom braćom na medji, to je ipak tvrdio, da mu nema premca u poslušnosti.

(Nastavit 6c sed.)